

Handläggare
Anne Menes
Telefon: 08 508 10 320

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2016-08-25

Samverkan mellan skola och socialtjänst

Remiss från kommunstyrelsen, svar på motion (2016:28), dnr 106-360/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnberg
avdelningschef

Sammanfattning

Lotta Edholm och Isabel Smedborg Palmqvist, båda Liberalerna, har i en motion beskrivit att en bra utbildning är den viktigaste skyddsfaktorn för att det ska gå bra i livet för barn och unga med utsatta uppväxtvillkor. För att stärka samverkan mellan skola och socialtjänsten har bland annat projekten SkolFam och PPSS (Pilotprojekt skola-samverkan) tagits fram. Stadsrevisionen har granskat hur samverkan fungerar idag och identifierat ett antal förbättringsområden där fullmäktiges intentioner inte har förverkligats. Östermalms stadsdelsnämnds socialtjänst har inte omfattats av granskningarna, ej heller har skolor från stadsdelsområdet medverkat. Förvaltningens uppfattning är att samverkan med skolorna fungerar men kan förbättras. En bidragande orsak till det är att skolpersonal uteblir från samverkansmötena.

Bakgrund

Det finns en skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, detta regleras i lagstiftningen för socialtjänsten och skolan. För skolan infördes skyldigheten den 1 juli 2003. Vid samma tidpunkt fick socialtjänsten ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd.

I skrivelsen nämner motionärerna två projekt som startades med syfte att stärka samverkan mellan skola och socialtjänst:

PPSS: Pilotprojekt samverkan skola - socialtjänst

Socialförvaltningen genomför tillsammans med utbildningsförvaltningen ett samverkansprojekt för att barn och unga i staden ska få en god skolgång. Projektet inleddes år 2013 och fick namnet Pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst (PPSS). Utbildningsförvaltningen utsåg 16 fokusskolor i 8 stadsdelsförvaltningar, skolorna är grundskolor i Stockholms stad med ett högt antal elever som inte uppnår gymnasiebehörighet. Ingen skola på Östermalm är med i projektet utan skolorna är belägna inom Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta och Älvsjös stadsdelsnämnder. Syftet med projektet är att hitta metoder för att kunna stödja barn och unga i att få ökad skolnärvaro. Målet är ökad skolnärvaro för elever i riskzonen för skolmisslyckanden på grund av hög frånvaro, samt att alla elever ska klara måluppfyllelse och ha behörighet till gymnasiet när de går ut årskurs 9. Hösten 2015 genomförde socialförvaltningen en uppföljning av projektet. Uppföljningen avsåg tre terminers verksamhet, till och med vårterminen 2015. Cirka 150 barn har varit inskrivna i projektet och därutöver hade ytterligare 200 barn omfattats av stöd från projektet. Uppföljning av betygen visade i huvudsak negativa utfall med några positiva förändringar, bland annat hos vissa pojkar där både andelen godkända ämnen och högskoleförberedande behörighet förbättrades. Jämförelsen mellan termin ett och termin 2 visade att en majoritet av eleverna, 56 procent, ökade andelen godkända betyg, på individnivå. Förbättringen minskade när resultaten jämfördes på gruppnivå. I uppföljningen framkommer att både skolan och socialtjänsten fann att projektet hade en positiv påverkan på samarbetet, som både hade förstärkts och förbättrats samt att genom att samverka fick man en ökad förståelse av den andre myndighetens profession, uppdrag, möjligheter och utmaningar.

SkolFam

Skolsatsningen i familjehemsvård, SkolFam, är en förebyggande satsning som vänder sig till familjehemsplacerade barn med syfte att förbättra familjehemsplacerade barns möjligheter till en positiv framtid genom att fokusera på goda utbildningsresultat. I SkolFam ingår barn i åldern 6-12 år som är familjehemsplacerade av Stockholms stad till familjehemsboenden i Stockholms stad.

Grundprinciperna för ”skolsatsning i familjehemsvård” är att skola och socialtjänst i samverkan kartlägger och individanpassar insatserna för barnets lärande, ofta utan att extraresurser har tillförts. Insatserna följs upp var åttonde vecka och ändras vid behov. Familjehemsföräldrarnas engagemang har stor betydelse för hur väl barnet ska lyckas med skolarbetet. Socialtjänsten har tillsatt kontaktpersoner med studiestödsinriktning till de barn som inte har svenska som modersmål i familjehemmet. Detta gäller även barn som är placerade i familjehem som behöver stöd i sin roll som skolförälder.

Stadsrevisionens granskning

Kommunfullmäktige fattade år 2010 beslut om riktlinjer för samverkan i syfte att säkerställa en likvärdig samverkan mellan skola och socialtjänst över hela staden. Utifrån dessa riktlinjer genomförde år 2011 stadsrevisionen en granskning avseende samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa. I granskningen konstaterades att skolorna upplevde att socialtjänsten alltför sällan återkopplade till skolorna efter det att skolorna gjort orosanmälan enligt 14 kap 1 § SoL. År 2015 gjordes en uppföljande granskning i syfte att bedöma om riktlinjer implementerats och efterlevs samt hur samverkan mellan skolan och socialtjänsten fungerade. Den uppföljande granskningen visade bland annat att samverkan vad gäller återkoppling och information om enskilda ärenden fungerar bättre än vid granskningen år 2011, men att vissa brister fortfarande kvarstår, såsom att uppföljning av samverkan mellan skola och socialtjänst och förnyad implementering av stödmaterialet bör genomföras och insatser för att inkludera flera friskolor i samverkan med socialtjänsten ses över. Granskningen genomfördes i stadsdelsnämnderna Farsta och Hässelby-Vällingby utifrån iakttagelser i tidigare granskning som visade att samverkan mellan skolan och socialtjänsten fungerade mindre bra i dessa områden.

Ärendet

Lotta Edholm och Isabel Smedborg Palmqvist, båda Liberalerna, har i en motion beskrivit att en bra utbildning är den viktigaste skyddsfaktorn för att det ska gå bra i livet för barn och unga med

utsatta uppväxtvillkor. Motionärerna skriver vidare att under Liberalernas och Alliansens tid vid makten vidtogs ett antal viktiga åtgärder för att stärka samverkan mellan skola och socialtjänst, bland annat riktlinjer antagna av kommunfullmäktige, liksom projekt som SkolFam och PPSS (pilotprojekt skola-socialtjänst). Stadsrevisionen har granskat hur samverkan fungerar idag och identifierat ett antal förbättringsområden där fullmäktiges intentioner inte har förverkligats, bland annat att den höga personalomsättningen inom socialtjänsten försvårar samverkan med skolorna, att det stödmaterial som finns inte används på rätt sätt och att det är svårt att nå fristående skolor. Även uppföljningen brister och den av social- och utbildningsnämnden framtagna modell för uppföljning inte har implementerats. Motionärerna skriver att bristerna är så pass allvarliga att det krävs politisk handling för att åtgärda dem och yrkar därför att

1. Kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsnämnderna att se till att socialtjänsten tar del av det stödmaterial som finns, implementera det i verksamheten och sprida det till dem det berör.
2. Kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsnämnderna att hålla sig med en särskild kontaktperson inom socialtjänsten som skolorna kan vända sig till, och att alltid informera skolorna om den personen byts ut.
3. Kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsnämnderna att regelbundet revidera den lokala samverkansöverenskommelsen.
4. Kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsnämnderna att arbeta för att fristående skolor deltar i samverkan i lika stor utsträckning som kommunala.
5. Kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsnämnderna att införa den modell för uppföljning som tagits fram av socialnämnden tillsammans med utbildningsnämnden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstavdelningen.

Remissbehandling

Remissen inkom 14 mars med svarstid till 8 september. Övriga remissinstanser inom staden är samtliga stadsdelsnämnder och facknämnderna socialnämnden och utbildningsnämnden. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Barnombudsmannen och Friskolornas riksförbund.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barn och ungdomar får det stöd de behöver. Skolan är i detta arbete en viktig samarbetspartner eftersom skolans personal har god kännedom om elevernas skolsituation och levnadsvillkor i övrigt. I skolan finns möjligheter för personalen att upptäcka om ett barn far illa och all skolpersonal har ett lagstadgat ansvar att ta kontakt med socialtjänsten när misstanke finns om att ett barn far illa. Vikten av samverkan mellan skola och socialtjänst kan därför inte nog understrykas när det gäller barn och ungdomar. En god samverkan mellan myndigheterna skola och socialtjänst förutsätter dock att personalen har kännedom om lagstiftning och riktlinjer som ligger till grund för respektive myndighets beslutsfattande och uppdrag samt att berörd personal bereds möjlighet att medverka vid samverkansmötena.

Östermalms stadsdelsnämnds socialtjänst har inte omfattas av granskningarna, ej heller har skolor från stadsdelsområdet medverkat. Det finns en överenskommelse mellan Östermalms stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden. Överenskommelsen revideras regelbundet, senast under våren 2016. Uppföljning och utvärdering är reglerat i överenskommelsen och sker i styrgruppen en gång per år eller när behov uppstår. Socialtjänsten har en utsedd kontaktperson/ socialsekreterare för respektive skola. En socialsekreterare har till uppgift att uppdatera och informera skolan vid skolbyte.

Struktur för samverkan i den lokala samverkansgruppen inom Östermalm:

Styrgrupp för samverkan utgörs av stadsdelsdirektören, gymnasiechef och grundskolechef. Gruppen sammanträder minst en gång per termin och har bland annat till uppgift att förbereda samverkansforum på chefsnivå samt revidera överenskommelsen vid behov.

Samverkansforum på chefsnivå är avsett för utbyte av adekvat information mellan stadsdelsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och fristående förskolor och skolor. Gruppen utgörs av verksamhetschefer och enhetschefer från stadsdelsförvaltningens olika verksamheter och från utbildningsförvaltningen gymnasiechef, grundskolechef samt skolledare inom stadsdelsområdet. Samverkansforum på chefsnivå träffas en gång varje år.

Samverkansforum övergång förskola-skola är avsett att främja det förebyggande arbetet genom att skapa fungerande kontaktnät och en bra övergång för de blivande förskoleklass eleverna. Särskilt fokus läggs på barn som har funktionsnedsättning.

Lokala samverkansforum för barn och ungdomar 6-20 år: De lokala samverkansforum som är avsedd att främja det förebyggande arbetet, skapa bra kontaktnät, bidra till god kännedom om olika verksamheter och genom detta även skapa trygghet för barn och elever. I de lokala samverkansforumen ska konkreta frågor fångas upp och alla ska känna till vilka frågor som ska tas upp. Även huvudmän från fristående skolor ska inbjudas till det lokala samverkansforumet som skolan tillhör. Olika professioner bjuds in utifrån behov. Socialtjänsten är sammankallande till den lokala samverkansgruppen och gruppen sammanträder två till tre gånger per termin samt har därutöver en halvdag med inbjuden föreläsare om samverkan eller annat ämne som anses viktigt för samverkansgruppen.

Det är viktigt att de fristående skolorna bjuds in till samverkansforum, vilket finns reglerat i den lokala överenskommelsen. En faktor att ta med i sammanhanget är att elever bosatta i stadsdelsområdet kan ha sin skolgång i ett annat stadsdelsområde eller kommun. Socialtjänsten måste vid behov kunna samverka med samtliga skolor i landet.

Förvaltningens uppfattning är att samverkan med skolorna inom Östermalms stadsdelsområde fungerar men kan förbättras. En bidragande orsak till detta är att skolpersonal uteblir från samverkansmötena. Den av motionärerna beskrivna modell för uppföljning som tagits fram av social- och utbildningsförvaltningen har inte använts och är inte heller känd. Socialförvaltningen har i uppdrag att uppdatera och sprida informationsmaterialet till stadsdelsnämnderna.

Bilaga

Motion från Lotta Edholm och Isabel Smedberg Palmqvist, dnr 106-360/2016